

Nr 115.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående anvisande av medel för bestridande av vissa merkostnader för traktamentsersättningar till personal vid truppförband inom södra arméfördelningen för deltagande i vissa fälttjänstövningar; given Stockholms slott den 19 februari 1937.

Kungl Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Janne Nilsson.

Utdrag av protokollet över försvarsärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 19 februari 1937.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena SANDLER, statsråden WESTMAN, WIGFORSS, MÖLLER, LEVINSON, ENGBERG, SKÖLD, NILSSON, QUENSEL, FORSLUND.

Efter gemensam beredning med chefen för finansdepartementet anför chefen för försvarsdepartementet, statsrådet Nilsson:

Jag anhåller att få till behandling upptaga frågan om anvisande av medel för bestridande av vissa merkostnader för traktamentsersättningar till personal vid truppförband inom södra arméfördelningen för deltagandet i vissa fälttjänstövningar under åren 1927, 1929 och 1931.

Bihang till riksdagens protokoll 1937. 1 saml. Nr 115—120.

434 37 1

Enligt 8 kap. 2 § kungörelsen den 22 juni 1928 (nr 260) med vissa tilläggsbestämmelser till de militära avlöningsreglementena utgår till officer och underofficer för deltagande i bland annat fälttjänstövningar, anordnade jämlikt bestämmelser i kommandoväg, tjänstgöringstraktamente enligt i 1 § samma kap. meddelade närmare bestämmelser, under förutsättning dock att övningarna krävt längre tids frånvaro från förläggningssorten än 8 timmar.

I 3 § 1 mom. av samma kap. stadgas, att för deltagande i övningsmarscher och annan till vanliga vapenövningar och skolor hänförlig tjänstgöring med egen trupp utom förläggningssorten officer och underofficer äger från och med fjärde tjänstgöringsdagen åtnjuta tjänstgöringstraktamente med enligt angivna grunder reducerade belopp.

Motsvarande bestämmelser som de nu nämnda återfinnas även i de före 1928 års kungörelse gällande tilläggsbestämmelserna till de militära avlöningsreglementena.

Vid fälttjänstövningar inom södra (första) arméfördelningen åren 1925, 1927, 1929 och 1931, för vilkas anordnande visst belopp av de för respektive budgetår beviljade anslagen till fält- och fälttjänstövningar genom nådigt beslut i varje särskilt fall ställts till förfogande, har, sedan genom särskilda arméfördelningsorder bestämts, att kostnaderna för bland annat tjänstgöringstraktamenten under dessa övningar skulle bestridas av truppförbandens egna övningsanslag, till de i övningarna deltagande officerarna och underofficerarna från truppförbandens kassaförvaltningar utanordnats allenast det enligt den nyssnämnda föreskriften i 8 kap. 3 § 1 mom. av tilläggsbestämmelserna angivna reducerade tjänstgöringstraktamentet.

Sedan från vissa av de i övningarna deltagande officerarna och underofficerarna framställningar gjorts till vederbörande truppförbands kassaförvaltning om att i stället utbekomma tjänstgöringstraktamente efter de grunder som angivas i 8 kap. 1 och 2 §§ i tilläggsbestämmelserna, hava dessa framställningar på anförda skäl av kassaförvaltningen avvisats, varefter arméförvaltningens civila departement, där beställningshavarna i fråga yrkat bifall till sina hos kassaförvaltningen gjorda framställningar, genom särskilda beslut icke funnit skäl göra ändring i kassaförvaltningens beslut.

Därefter har kammarrätten, dit klagomålen fullföljts, genom särskilda utslag, enär med avseende å vad i målen förekommit ifrågavarande övningar måste anses hänförliga till jämlikt bestämmelser i kommandoväg anordnade fälttjänstövningar samt vid sådant förhållande klagandena varit berättigade att för sitt deltagande i övningarna uppbära traktamentsersättning jämlikt föreskrifterna i 8 kap. 1 och 2 §§ omförmälda tilläggsbestämmelser, funnit skäligt att, med undanröjande av myndigheternas beslut, visa målen åter till kassaförvaltningen för ny behandling.

Arméförvaltningens intendents- och civila departement hava nu i skrivelse till Kungl. Maj:t den 22 september 1936 hemställt, att särskilda medel måtte ställas till förfogande för täckande av de kostnader för ytterligare traktamentsersättningar, som med anledning av utgången av de berörda målen borde utgivas till deltagare i de ifrågavarande övningarna. I sådant avseende hava departementen anfört följande:

I skrivelse till intendentsdepartementet den 17 oktober 1935 hade chefen för södra arméfördelningen under åberopande av vissa av kammarrätten meddelade utslag anhållit om anvisande av medel till bestridande av kostnader för ytterligare traktamentsersättning under vissa fälttjänstövningar inom nämnda arméfördelning under åren 1929 och 1931.

Sedan intendentsdepartementet, som gemensamt med civila departementet handlagt detta ärende, anmodat arméfördelningschefen att till departementet inkomma med exakt uppgift å de medel, som borde ställas till hans förfogande för utbetalning vid truppförbanden av den ytterligare traktamentsersättning, som författningsenligt borde utgå under nyssnämnda övningar, hade arméfördelningschefen i skrivelse den 23 december 1935 meddelat, att ett belopp av tillhoppa 27,994 kronor 50 öre erfordrades för ändamålet.

Med anledning av vissa av kammarrätten sedermera meddelade utslag hade intendentsdepartementet hos arméfördelningschefen anhållit om exakt uppgift å samtliga kostnader för den ytterligare traktamentsersättning, som på grund av dessa utslag eller eljest kunde beräknas uppkomma inom arméfördelningen utöver ovannämnda belopp, 27,994 kronor 50 öre. I skrivelse den 17 augusti 1936 hade arméfördelningschefen meddelat, att ett belopp av ytterligare 33,841 kronor 90 öre beräknades bliva för ändamålet erforderligt. Detta belopp fördelade sig med 22,487 kronor 10 öre på 1925 års, 11,305 kronor på 1927 års och 49 kronor 80 öre på 1931 års fälttjänstövningar. Samtidigt hade arméfördelningschefen meddelat, att krav på ytterligare traktamentsersättning framställdes med ett belopp av 2,753 kronor beträffande vissa under år 1927 inom arméfördelningen anordnade särskilda fälttjänstövningar.

Vad till en början anginge frågan om ytterligare traktamentsersättning beträffande de under år 1925 anordnade fälttjänstövningarna, ansåge departementen sådan ersättning icke böra medgivas, då framställning därom icke skett inom i § 1 förordningen den 4 mars 1862 om tioårig preskription och om kallelse å okända borgenärer stadgad tid. Den ersättning, som på grund av ett av kammarrättens utslag skulle för deltagande i fälttjänstövningarna år 1925 tillkomma viss angiven befattningshavare, kunde enligt vad under hand inhämtats bestridas av till chefens för södra arméfördelningen disposition stående medel.

Vad åter beträffade övriga omförmälda fälttjänstövningar finge departementen anföra följande.

Ifrågavarande genom generalorder den 27 maj 1927, respektive den 24 maj 1929 och den 12 maj 1931 anbefallda fälttjänstövningar, hade varit anordnade i form av samövningar med truppförband inom södra arméfördelningen. Till de officerare och underofficerare jämte vederlikar, som deltagit i de sålunda anbefallda övningarna, hade från vederbörande truppförbands andel i övningsanslaget utbetalts tjänstgöringstraktamenten jämlikt 8 kap. 3 § 1 mom. tilläggsbestämmelserna till de militära avlöningsreglementena. Sedermera hade emellertid i ett antal fall krav framställts om utbekommande av tjänstgöringstraktamenten efter de grunder, som angäves i 8 kap. 1 och 2 §§ nämnda tilläggsbestämmelser. Sedan dessa krav avvisats av såväl vederbörande truppförbands kassaförvaltning som civila departementet, hade kammarrätten, dit talan fullföljts, funnit, att ifrågavarande övningar måste anses hänförliga till jämlikt bestämmelser i kommandoväg anordnade fälttjänstövningar samt att vederbörande vid sådant förhållande varit berättigad att för sitt deltagande i övningarna uppbära traktamentsersättning jämlikt föreskrifterna i 8 kap. 1 och 2 §§ omförmälda tilläggsbestämmelser.

Besvär över utbetalning av traktamenten för de i arméfördelningschefens skrivelse den 17 augusti 1936 omförmälda särskilda fälttjänstövningarna år 1927, rörande vilka krav på ytterligare traktamentsersättning med 2,753 kronor

numera framställt, hade veterligen icke anförts. Då övningarna ifråga enligt arméfördelningschefens yttrande emellertid företagits enligt samma generalorder, på grund varav de övningar några dagar senare under september månad 1927 anordnats, rörande vilka utslag av kammarrätten föreläge, syntes ytterligare traktamentsersättning böra utgå jämväl för ifrågavarande särskilda fälttjänstövningar.

Av ovanstående framginge, att enligt arméfördelningschefens beräkningar kostnaderna för ytterligare traktamentsersättning under förenämnda fälttjänstövningar under åren 1927, 1929 och 1931 uppginge till (27,994:50 + 11,305 + 49:80 + 2,753 =) 42,102 kronor 30 öre.

För bestridande av dessa kostnader finnes medel icke disponibla å vare sig anslaget till truppförbandens övningar eller anslaget till fält- och fälttjänstövningar. Särskild medelsanvisning vore alltså erforderlig. Med hänsyn till den återverkan, som — på sätt redan i samband med anslagsäskandena för nästa budgetår framhållits — övergången till den nya härordningen syntes komma att utöva på belastningen av lantförsvarets anslag till extra utgifter och i betraktande jämväl av de utgifter å anslaget, som föranleddes av nya fältutrustningslistors upprättande, ansåge civila departementet, att sistnämnda anslag icke borde tagas i anspråk för täckande av ifrågavarande, betydande kostnadsbelopp. För ändamålet syntes i stället böra anlitas förslagsanslaget till oförutsedda utgifter.

Under åberopande av vad sålunda anförts hava departementen hemställt, att från förslagsanslaget till oförutsedda utgifter måtte anvisas ett belopp av högst 42,102 kronor 30 öre för bestridande av kostnader för ytterligare traktamentsersättningar, som författningsenligt skulle utgå till deltagare i ovan nämnda fälttjänstövningar med truppförband inom södra arméfördelningen under åren 1927, 1929 och 1931.

Statskontoret har i utlåtande i ärendet den 17 oktober 1936 till en början erinrat om bestämmelserna i Kungl. Maj:ts brev den 16 januari 1925, vari föreskrivits, att, när utgifter tillhörande visst budgetår icke hunnit under samma år utbetalas och bokföras, de skola avföras i räkenskaperna för ett följande budgetår, beträffande sådana anslag, vilka finnas uppförda i riksstaten för det senare budgetåret, å sistnämnda års anslag och i övriga fall å ett konto för det förstnämnda budgetårets anslag. Nu förevarande utgifter borde i överensstämmelse härmed utgå från anslaget till truppförbandens övningar eller eventuellt från anslaget till fält- och fälttjänstövningar. Därest emellertid icke dessa anslag och ej heller lantförsvarets anslag till extra utgifter lämnade tillgång till bestridande av sagda utgifter, syntes det statskontoret — under förutsättning att utbetalningen kunde anses vara av så brådskande art, att ett framläggande av frågan för riksdagen icke kunde avvaktas — för ändamålet kunna, utan att frågan hänskötes till riksdagen, anlitas det utom huvudtitlarna uppförda förslagsanslaget till oförutsedda utgifter.

Då såsom av det anförda framgår kammarrätten på klagan av vissa i de ifrågavarande fälttjänstövningarna deltagande förklarar dem berättigade att under övningarna uppbära traktamentsersättning jämlikt 8 kap. 1 och 2 §§ i gällande tillägsbestämmelser till de militära avlöningsreglementena i stället för enligt 3 § 1 mom. av samma kapitel, lär det få anses åligga

kronan att jämväl till övriga traktamentsberättigade deltagare i dessa övningar utbetala den högre ersättningen. Dock lärer, på sätt arméförvaltningens intendents- och civila departement anført, utbetalning av skillnadsbeloppen icke böra äga rum där vid kravet tioårig preskription mellankommit.

Av den av departementen förebragta utredningen framgår, att sammanlagda beloppet av de ytterligare traktamentsersättningar, som enligt angivna grunder skulle kunna åligger kronan att utbetala och som icke kunna gäldas av till myndigheternas disposition ställda medel, kan beräknas till högst 42,102 kronor 30 öre. Kostnaderna ifråga borde, såsom av statskontoret framhållits, i första hand utgå från antingen anslaget till fält- och fälttjänstövningar eller anslaget till truppförbandens övningar. En företagen undersökning utvisar emellertid, att dessa anslag för innevarande budgetår redan äro så hårt anlitade, att en dylik merbelastning icke låter sig göra. Vad beträffar de för nästkommande budgetår äskade anslagen för nämnda ändamål, äro även de beräknade på ett sådant sätt, att påförandet å dem av ifrågavarande belopp skulle på ett allvarligt sätt inkräkta på de planerade övningarna. Då icke heller lantförsvarets anslag till extra utgifter kan belastas med en kostnad av denna storleksordning, finner jag mig böra föreslå, att de för utbetalande av de här avsedda traktamentsersättningsbeloppen erforderliga medlen må utgå från det utom huvudtitlarna upptagna förslagsanslaget till oförutsedda utgifter. Härtill lärer emellertid riksdagens samtycke böra inhämtas.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att till bestridande av vissa merkostnader för traktamentsersättningar till personal vid truppförband inom södra arméfördelningen för deltagande i vissa fälttjänstövningar under åren 1927, 1929 och 1931 må disponeras ett belopp av högst 42,102 kronor 30 öre av det för budgetåret 1936/1937 anvisade förslagsanslaget till oförutsedda utgifter.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan behagar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten lämna bifall samt förordnar, att proposition av den lydelse bilaga vid detta protokoll utvisar skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Alf Ewerlöf.
